

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 348

Polityka ekonomiczna

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Arkadiusz Żabiński

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Barbara Cibis

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-422-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk: Dyfuzja innowacji w regionach transgranicznych...	13
Joanna Buks, Robert Pietrzykowski: Efekty produkcji gospodarstw w Polsce w odniesieniu do WPR w latach 2005-2008	22
Marek Chrzanowski: Wykorzystanie analizy przepływów międzygałęziowych do badania obszarów kooperacji w gospodarce regionu na przykładzie województwa lubelskiego	34
Paweł Dziekański: Metoda taksonomiczna w ocenie środowiskowej konkurencyjności powiatów województwa świętokrzyskiego.....	44
Monika Fabińska: Prorozwojowa gotowość polskich MŚP do absorpcji wsparcia w ramach nowej perspektywy programowej 2014-2020.....	54
Małgorzata Fronczek: Przewaga komparatywna Polski w handlu z Chinami w latach 1995-2012	66
Małgorzata Gasz: Reguły nowego modelu zarządzania gospodarczego na tle kondycji ekonomicznej państw Unii Europejskiej	76
Alina Grynia: Obciążenia fiskalne a konkurencyjność litewskich przedsiębiorstw	91
Anna Jankowska: Struktura obszarowa gospodarstw w krajach bałkańskich kandydujących do UE.....	103
Elżbieta Jantoch-Drozdowska, Maciej Stępiński: Formy aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w kontekście strategii Europa 2020.....	112
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: Podatek bankowy w krajach Unii Europejskiej – ocena implementacji	124
Dariusz Klimek: Transakcje offsetowe jako instrument polityki ekonomicznej w Polsce	134
Aleksandra Koźlak, Barbara Pawłowska: Kierunki działań Unii Europejskiej na rzecz podniesienia konkurencyjności gospodarki	145
Barbara Kutkowska, Ireneusz Ratuszniak: Możliwości finansowania rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014-2020 w ramach Polityki Spójności i Wspólnej Polityki Rolnej.....	157
Renata Lisowska: Wpływ otoczenia regionalnego na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w obszarach rozwiniętych i zmarginalizowanych ...	172
Agnieszka Malkowska: Program INTERREG IV A jako instrument wspierania turystyki w województwie zachodniopomorskim	181
Arkadiusz Malkowski: Mały ruch graniczny jako element kształtowania współpracy transgranicznej.....	190
Natalia Mańkowska: E-administracja a efektywność sektora publicznego...	200

Wiesław Matwiejczuk, Tomasz Matwiejczuk: Koncepcja usprawnienia procesu ofertowania w przetargach publicznych.....	210
Elżbieta Izabela Misiewicz: Łączne opodatkowania dochodów małżonków – preferencja podatkowa wspierająca rodzinę.....	220
Andrzej Miszczuk: Dystans instytucjonalny jako uwarunkowanie rozwoju regionów przygranicznych.....	230
Karolina Olejniczak: Polityka klastrów w regionach jako wzmacnianie konkurencyjności MSP.....	239
Małgorzata Pawłowska: Wpływ kapitału zagranicznego oraz własności państwowej na zmiany konkurencji w polskim sektorze bankowym.....	249
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Problem starzejącego się społeczeństwa w dokumentach strategicznych wybranych polskich województw	263
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Social issues in the program's documents of Polish political parties in the elections to the European Parliament of the VIII term.....	274
Robert Pietrzykowski: Rozwój gospodarczy a ceny ziemi rolniczej na przykładzie wybranych państw z Unii Europejskiej	285
Piotr Podsiadło: Pomoc regionalna jako przykład dopuszczalnej warunkowo pomocy publicznej w Unii Europejskiej.....	297
Gabriela Przesławska: Instytucjonalne aspekty w aktualnej debacie ekonomicznej.....	309
Małgorzata Raczkowska: Nierówności ekonomiczne w krajach europejskich.....	319
Jarosław Ropęga: Ograniczenia małych firm w wykorzystaniu zewnętrznych źródeł wsparcia dla ich przetrwania	328
Jerzy Sokolowski: Strategie sprzedaży ofert turystycznych biur podróży.....	339
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Bariery rozwoju przedsiębiorczości sektora MSP na przykładzie województwa lubelskiego.....	349
Andrzej Szuwarzyński: Model DEA do oceny efektywności funkcjonowania publicznych uniwersytetów w Polsce	361
Dariusz Tłoczyński: Accessibility jako instrument kształtowania polskiego rynku usług transportu lotniczego	371
Agnieszka Tomczak: Konwergencja czy dywergencja – kierunki zmian w polityce monetarnej po 1999 r.	384
Adam Wasilewski: Skuteczność wybranych instrumentów finansowych wspierania rozwoju przedsiębiorczości w gminach wiejskich w Polsce....	394
Anetta Waśniewska: Potencjał społeczny gmin Zalewu Wiślanego w latach 2003-2012.....	404
Grażyna Węgrzyn: Źródła informacji dla działalności innowacyjnej w Unii Europejskiej.....	415

Lucyna Wojcieszka: Społeczna odpowiedzialność biznesu wybranych banków komercyjnych na świecie – ocena wymiarów CSR.....	424
Jarosław Wołkonowski: Przyczyny i struktura emigracji obywateli Litwy w okresie 2003-2013	437
Urszula Zagóra-Jonszta: Proces polonizacji górnośląskiego przemysłu w latach 30. XX wieku	449

Summaries

Franciszek Adamczuk: Diffusion of innovation in cross-border regions	21
Joanna Buks, Robert Pietrzykowski: Effects of farms production in Poland with respect to the CAP in the period of 2005-2008	33
Marek Chrzanowski: The use of input-output analysis for the cooperation areas determination in regions on the basis of Lubelskie Voivodeship.....	43
Paweł Dziekański: Taxonomic method in the examination for environmental competitiveness of poviats of Świętokrzyski Voivodeship	53
Monika Fabińska: Pro-development readiness of Polish SMEs for absorption of support under the new programming perspective 2014-2020	65
Małgorzata Fronczek: Revealed Comparative Advantage of Poland in trade with China in the years 1995-2012	75
Małgorzata Gasz: Rules of the new economic model management against economic condition of the European Union states	89
Alina Grynia: Fiscal charges and competitiveness of Lithuanian enterprises	102
Anna Jankowska: The structure of holdings in the Balkan states candidating to the European Union	111
Elżbieta Jantón-Drozdowska, Maciej Stępiński: Forms of activation of long-term unemployed in the context of the Europe 2020 strategy	123
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: The bank tax: an assessment of implementation in the EU member states	133
Dariusz Klimek: Offsets – an instrument of economic policy in Poland	144
Aleksandra Koźlak, Barbara Pawłowska: The European Union activities to improve the regions competitiveness.....	156
Barbara Kutkowska, Ireneusz Ratuszniak: Opportunities of financing the development of rural areas in the years 2014-2020 within the frames of cohesion policy and Common Agricultural Policy	171
Renata Lisowska: Impact of the regional environment on the development of small and medium-sized enterprises in developed and marginalised areas	180
Agnieszka Malkowska: The Program INTERREG IVA as an instrument to support tourism in the West Pomeranian Voivodeship	189

Arkadiusz Malkowski: The small cross-border movement as an element of the cross-border co-operation.....	199
Natalia Mańkowska: E-government and the efficiency of public sector	209
Wiesław Matwiejczuk, Tomasz Matwiejczuk: Concept of public procurement offering process improvement	219
Elżbieta Izabela Misiewicz: Joint taxation of spouses – tax allowance supporting family	229
Andrzej Mischczuk: Institutional distance as a condition for the development of cross-border regions	238
Karolina Olejniczak: Cluster policy in the regions as strengthening the competitiveness of SME	248
Małgorzata Pawłowska: The impact of foreign capital and state capital on competition in the Polish banking sector	261
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Aging population in strategic documents of selected Polish voivodeships	273
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Problematyka społeczna w dokumentach programowych polskich ugrupowań politycznych w wyborach do Parlamentu Europejskiego VIII kadencji ...	284
Robert Pietrzykowski: Economic development and agricultural land prices in selected countries of the European Union.....	296
Piotr Podsiadło: Regional aid as an example of permitted conditionally state aid in the European Union	308
Gabriela Przesławska: Institutional aspects in contemporary economic debate	318
Małgorzata Raczkowska: Economic inequality in the European countries ..	327
Jarosław Ropega: Limitations of small firms in using external sources of support for their survival	337
Jerzy Sokolowski: Strategies for the sale of tourist travel agencies offers	348
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Barriers to the development of enterprise of SMEs sector on the example of the Lublin Voivodeship ..	360
Andrzej Szuwarzyński: DEA model to evaluate the efficiency of the public universities in Poland.....	370
Dariusz Tłoczyński: Accessibility as an instrument for shaping Polish air transport market	383
Agnieszka Tomczak: Convergence or divergence – directions of the monetary policy development after the year 1999	393
Adam Wasilewski: Effectiveness of selected financial instruments supporting entrepreneurship development in rural counties of Poland	403
Anetta Waśniewska: Social potential of communities of the Vistula Lagoon in 2003-2012	414
Grażyna Węgrzyn: Sources of information on innovation within the European Union	423

Lucyna Wojcieszka: CSR of selected commercial banks in the world – dimensions of CSR ratings	436
Jarosław Wolkonowski: Causes and structure of emigration of Lithuania citizens in the period between 2003 and 2013.....	448
Urszula Zagóra-Jonszta: The process of Polonization of Upper Silesian industry in the 30s of the twentieth century.....	458

Małgorzata Fronczek

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
e-mail: malgorzata.fronczek@ue.katowice.pl

PRZEWAGA KOMPARATYWNA POLSKI W HANDLU Z CHINAMI W LATACH 1995-2012

Streszczenie: Celem artykułu jest zaprezentowanie miejsca Chin w polskim handlu zagranicznym oraz struktury towarowej obrotów z tym państwem. Zwrócono także uwagę na ujawnioną przewagę komparatywną w handlu Polski z Chinami według poszczególnych grup towarowych PKWiU. Analizie poddano lata 1995-2012. Dane zebrane z artykule wskazują, że udział Chin w polskim eksporcie jest, pomimo wzrostu, nadal niewielki (nie przekracza 1%), ale w imporcie zwiększył się znacząco (do 9% w 2012 roku), co spowodowało, że Chiny są trzecim (po Niemczech i Rosji) największym dostawcą produktów na nasz rynek. W strukturze towarowej eksportu dominują: chemikalia, maszyny i urządzenia oraz metale i wyroby metalowe. W imporcie natomiast: maszyny urządzenia, odzież, zabawki. Obliczenia (wskaźnik RCA i CRCA) wskazują, że handel z Chinami raczej odbywa się zgodnie z ujawnioną przewagą komparatywną Polski. Największy udział w polskim eksporcie do Chin mają metale i chemikalia, dla których wartości CRCA są dodatnie.

Słowa kluczowe: handel zagraniczny Polski, przewaga komparatywna w handlu.

DOI: 10.15611/pn.2014.348.06

1. Wstęp

Handel zagraniczny jest jednym z czynników decydujących o pozycji konkurencyjnej kraju. Najczęściej używaną miarą konkurencyjności kraju w tym zakresie jest wskaźnik RCA (*Revealed Comparative Advantage* – wskaźnik ujawnionych przewag komparatywnych). W artykule podjęto zatem próbę określenia poziomu tego wskaźnika w handlu towarowym Polski z Chinami, które są obecnie największym eksporterem świata.

W pierwszej części zaprezentowano dane dotyczące obrotów handlowych naszego kraju z Chinami na tle całego polskiego handlu zagranicznego. W drugiej części znalazły się dane dotyczące struktury towarowej polskiej wymiany handlowej z Chinami. Towary zostały pogrupowane według klasyfikacji PKWiU (Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług), a w celach porównawczych zestawiono dane z 1995 oraz 2012 roku. W trzeciej części zamieszczono i omówiono wyniki obliczeń war-

tości wskaźnika ujawnionej przewagi komparatywnej w handlu pomiędzy Polską a Chinami według grup towarów, zgodnie z klasyfikacją PKWiU w 1995 i 2012 roku. Najważniejsze wnioski zebrano w ostatniej części artykułu.

2. Obroty handlowe Polski z Chinami

W badanych latach pozycja Chin jako dostawcy na polski rynek oraz odbiorcy naszych produktów znacząco się zmieniła. W 1995 roku wartość towarów, jakie Polska wyeksportowała do Chin wynosiła 85,5 mln zł, co stanowiło zaledwie 0,2% naszego eksportu ogółem. Chiny zajmowały wtedy 45. miejsce na liście odbiorców polskich dóbr [*Handel zagraniczny*, 1997]. W 2012 roku wartość ta wyniosła ponad 5,7 mld zł, udział Chin w całości polskiego eksportu zwiększył się do 0,9% i kraj ten zajmował 22. miejsce na liście naszych odbiorców [*Handel zagraniczny*, 2013]. Wartość polskiego eksportu do Chin rosła w badanym czasie przeciętnie o 42% rocznie [*Rocznik Statystyczny*, 1996-2013; obliczenia własne]. Dokładniejsze dane zaprezentowano w tabeli 1.

Tabela 1. Wartość obrotów handlowych Polski z Chinami w latach 1995-2012 (w mln zł)

Lata	Handel Polski z Chinami (w mln zł)		Handel Polski ogółem (w mln zł)		Saldo obrotów (w mln zł)		Udział Chin (w %)	
	eksport	import	eksport	import	z Chinami	ogółem	eksport	import
1995	85,5	1 132,5	55 515,1	70 502,3	-1 047,0	-14 987,2	0,2	1,6
1996	89,9	1 987,0	65 819,4	100 231,3	-1 897,1	-34 411,9	0,1	2,0
1997	112,4	2 987,0	84 479,6	138 897,8	-2 874,6	-54 418,2	0,1	2,2
1998	247,5	4 092,7	98 647,9	162 963,0	-3 845,2	-64 315,1	0,3	2,5
1999	520,4	4 850,9	108 757,9	182 400,0	-4 330,6	-73 642,1	0,5	2,7
2000	426,3	6 015,8	137 908,7	213 071,0	-5 589,5	-75 162,3	0,3	2,8
2001	745,3	6 649,5	148 114,5	206 252,8	-5 904,2	-58 138,3	0,5	3,2
2002	841,8	8 473,0	167 338,1	224 815,8	-7 631,1	-57 477,7	0,5	3,8
2003	985,6	11 272,8	208 944,3	265 133,5	-10 287,2	-56 189,2	0,5	4,3
2004	2 027,3	14 953,8	272 102,4	325 596,3	-12 926,5	-53 493,9	0,7	4,6
2005	1 914,2	17 807,3	288 780,8	328 192,0	-15 893,1	-39 411,2	0,7	5,4
2006	2 370,0	24 121,7	343 779,0	394 030,0	-21 751,7	-50 251,0	0,7	6,1
2007	2 736,0	32 595,8	386 555,6	456 828,4	-29 859,8	-70 272,8	0,7	7,1
2008	3 042,0	40 066,9	405 383,1	497 028,3	-37 024,9	-91 645,2	0,8	8,1
2009	4 525,7	42 970,9	423 242,0	463 382,6	-38 445,2	-40 140,6	1,1	9,3
2010	4 920,8	50 448,7	481 058,2	536 220,6	-45 527,9	-55 162,5	1,0	9,4
2011	5 537,8	54 221,0	558 739,0	623 372,7	-48 683,2	-64 633,7	1,0	8,7
2012	5 707,6	57 582,9	603 418,6	648 127,6	-51 875,3	-44 709,0	0,9	8,9

Źródło: [*Rocznik Statystyczny*, 1996-2013].

Analizując je, można zauważyć, że wartość importu była znacznie wyższa niż wartość eksportu. W 1995 roku przywiezione z Chin do Polski towary miały wartość przekraczającą 1,1 mld zł, co oznacza, że około 1,6% całości naszego importu pochodziło z tego kraju. Chiny znajdowały się na 17. miejscu wśród naszych dostawców [Rocznik Statystyczny, 1996]. W 2012 roku wartość importowanych z badanego kraju produktów przekroczyła 57,5 mld zł, a ich udział w ogólnym imporcie sięgnął niemal 9%. Chiny zajęły wtedy 3. miejsce wśród dostawców towarów na nasz rynek [Rocznik Statystyczny, 2013]. Wartość importowanych do Polski dóbr z analizowanego państwa wzrastała średnio o 39% rocznie [Rocznik Statystyczny, 1996-2013; obliczenia własne].

Charakterystyczną cechą całych obrotów handlowych Polski w badanym czasie jest utrzymywanie się ich ujemnego salda. W 1995 roku było to prawie 15 mld zł i do 2000 roku stopniowo się zwiększało (do ponad 75 mld zł). W kolejnych latach nastąpiła pewna poprawa sytuacji i w 2005 roku ujemne saldo bilansu handlowego zmniejszyło się do 39 mld zł. Niestety, już trzy lata później znowu przekroczyło 91 mld zł. W ostatnim analizowanym roku (2012) było już mniejsze i sięgało 45 mld zł. Wyniki obrotów towarowych z Chinami prezentują się jeszcze gorzej. Ujemne saldo bilansu handlowego Polski z tym krajem systematycznie i bardzo gwałtownie rosło w całym badanym okresie. W 1995 roku wynosiło ok. 1 mld zł, a w 2012 roku sięgało prawie 52 mld zł.

3. Struktura obrotów Polski z Chinami według grup towarów

Na potrzeby artykuły towary występujące w polskim handlu zagranicznym pogrupowano według Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU), która obowiązuje w Polsce od 1997 roku. Jest powiązana z Polską Scaloną Nomenklaturą Celną (PCN), dlatego też, dzięki stosowaniu odpowiednich kluczy powiązań, możliwe było zebranie porównywalnych danych z 1995 i 2012 roku [Rozporządzenie z dnia 18 marca 1997 roku; Rozporządzenie z dnia 6 kwietnia 2004 roku; Rozporządzenie z dnia 29 października 2008 roku]. Z uwagi na dostępność, wykorzystano dane obejmujące strumienie handlu o równowartości przynajmniej 50 tys. USD. Towary zostały podzielone na dwie główne grupy: produkty rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa oraz produkty przemysłowe. Te ostatnie podzielono dalej na produkty przemysłu wydobywczego i produkty przetwórstwa przemysłowego.

Dane prezentujące wartość obrotów towarowych Polski z Chinami według grup towarowych PKWiU oraz saldo tej wymiany w 1995 i 2012 roku zostały zamieszczone w tabeli 2, natomiast dane prezentujące strukturę towarową wymiany handlowej naszego kraju z Chinami zawarte są w tabeli 3 i tabeli 4.

Analiza tych danych pozwala zauważyć bardzo dynamiczny wzrost wartości produktów zarówno eksportowanych do Chin, jak i importowanych z Chin w odniesieniu do wszystkich ich rodzajów. Można także stwierdzić, że saldo wymiany zarówno w 1995 roku, jak i w 2012 roku było ujemne prawie we wszystkich grupach produktów. Wyjątkiem w 1995 roku był handel pojazdami samochodowymi, a w 2012 roku rudami metali oraz metalami.

Tabela 2. Wartość obrotów handlowych Polski z Chinami według PKWiU w 1995 i 2012 roku (w mln zł)

Opis	Eksport		Import		Saldo	
	1995	2012	1995	2012	1995	2012
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo, w tym:	0,6	2,4	58,8	267,1	-58,2	-264,7
Rolnictwo i łowiectwo	0,6	2,0	58,8	262,8	-58,2	-260,8
Produkty leśne	0,0	0,5	0,0	1,7	0,0	-1,2
Rybołówstwo	0,0	0,0	0,0	2,7	0,0	-2,7
Produkty przemysłowe, w tym:	82,1	5 524,5	1 051,4	56 803,6	-969,3	-51 279,1
<i>Przemysł wydobywczy, w tym:</i>	<i>0,0</i>	<i>103,0</i>	<i>22,7</i>	<i>137,6</i>	<i>-22,7</i>	<i>-34,7</i>
Węgiel kamienny i brunatny	0,0	0,0	0,0	10,7	0,0	-10,7
Ropa naftowa i gaz ziemny	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rudy metali	0,0	101,0	3,5	19,0	-3,5	82,1
Pozostałe produkty górnictwa	0,0	1,9	19,2	108,0	-19,2	-106,1
<i>Przetwórstwo przemysłowe, w tym:</i>	<i>82,1</i>	<i>5 421,5</i>	<i>1 028,7</i>	<i>56 666,0</i>	<i>-946,6</i>	<i>-51 244,5</i>
Produkty spożywcze i napoje	1,6	276,8	36,4	990,0	-34,8	-713,2
Wyroby tytoniowe	0,0	0,0	0,0	13,7	0,0	-13,7
Wyroby włókiennicze	1,3	24,2	25,0	2 061,8	-23,7	-2 037,5
Odzież	0,4	6,6	120,1	4 854,3	-119,8	-4 847,7
Skóry i wyroby ze skór	0,2	7,4	165,7	2 133,8	-165,5	-2 126,4
Drewno i wyroby z drewna	0,0	20,5	4,0	262,9	-4,0	-242,4
Papier i wyroby z papieru	0,0	14,5	1,0	229,5	-1,0	-215,0
Druki i zapisane nośniki informacji	0,0	0,0	5,9	5,6	-5,9	-5,6
Koks, produkty rafinacji ropy naftowej	0,2	1,5	6,2	53,3	-6,0	-51,8
Chemikalia, wyroby chemiczne	48,1	637,9	97,5	1 784,3	-49,4	-1 146,4
Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	0,0	181,2	31,2	1 517,9	-31,2	-1 336,7
Wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych	0,0	78,0	11,9	1 096,6	-11,9	-1 018,6
Metale	4,2	2 061,0	25,9	1 118,4	-21,7	942,6
Gotowe wyroby metalowe	0,1	247,5	39,2	2 696,0	-39,1	-2 448,5
Maszyny i urządzenia	24,1	1 052,6	263,4	32 402,4	-239,2	-31 349,8
Pojazdy samochodowe	1,1	301,5	0,1	937,4	1,0	-635,8
Pozostały sprzęt transportowy	0,5	257,6	11,5	465,3	-10,9	-207,7
Meble i produkty przetworzone gdzie indziej niesklasyfikowane	0,3	252,7	183,7	4 043,0	-183,4	-3 790,3
Towary gdzie indziej niesklasyfikowane	0,2	167,7	0,0	71,1	0,2	96,7
Razem	82,9	5 694,7	1 110,2	57 141,8	-1 027,2	-51 447,2

Dane obejmują strumienie handlu o równowartości przynajmniej 50 tys. USD. Niedokładności sumowania wynikają z przyjętych zaokrągleń.

Źródło: obliczenia własne na podstawie [Rocznik Statystyczny, 1996; Dziedzina Baza Danych].

Tabela 3. Struktura towarowa oraz udział Chin w eksporcie Polski według PKWiU w 1995 i 2012 roku (w %)

Opis	Struktura eksportu do Chin		Udział Chin w eksporcie Polski ogółem	
	1995	2012	1995	2012
Rolnictwo, leśnictwo, rybolówstwo, w tym:	0,7	0,0	0,0	0,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,7	0,0	0,0	0,0
Produkty leśne	0,0	0,0	0,0	0,1
Rybolówstwo	0,0	0,0	0,0	0,0
Produkty przemysłowe, w tym:	99,0	97,0	0,2	1,0
<i>Przemysł wydobywczy, w tym:</i>	<i>0,0</i>	<i>1,8</i>	<i>0,0</i>	<i>2,4</i>
Węgiel kamienny i brunatny	0,0	0,0	0,0	0,0
Ropa naftowa i gaz ziemny	0,0	0,0	0,0	0,0
Rudy metali	0,0	1,8	0,0	76,5
Pozostałe produkty górnictwa	0,0	0,0	0,0	0,4
<i>Przetwórstwo przemysłowe, w tym:</i>	<i>99,0</i>	<i>95,2</i>	<i>0,2</i>	<i>1,0</i>
Produkty spożywcze i napoje	1,9	4,9	0,0	0,5
Wyroby tytoniowe	0,0	0,0	0,0	0,0
Wyroby włókiennicze	1,6	0,4	0,1	0,3
Odzież	0,4	0,1	0,0	0,1
Skóry i wyroby ze skór	0,2	0,1	0,0	0,2
Drewno i wyroby z drewna	0,0	0,4	0,0	0,2
Papier i wyroby z papieru	0,0	0,3	0,0	0,1
Druki i zapisane nośniki informacji	0,0	0,0	0,0	0,0
Koks, produkty rafinacji ropy naftowej	0,2	0,0	0,0	0,0
Chemikalia, wyroby chemiczne	58,0	11,2	1,1	1,3
Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	0,0	3,2	0,0	0,5
Wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych	0,0	1,4	0,0	0,7
Metale	5,0	36,2	0,1	4,9
Gotowe wyroby metalowe	0,2	4,3	0,0	0,8
Maszyny i urządzenia	29,1	18,5	0,4	0,8
Pojazdy samochodowe	1,3	5,3	0,0	0,4
Pozostały sprzęt transportowy	0,7	4,5	0,0	1,1
Meble i produkty przetworzone gdzie indziej niesklasyfikowane	0,4	4,4	0,0	0,8
Towary gdzie indziej niesklasyfikowane	0,3	2,9	0,1	1,5
Razem	100,0	100,0	0,2	1,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie [Rocznik Statystyczny, 1996; Dziedzina Baza Danych].

W badanym czasie struktura towarowa handlu z Chinami nie zmieniła się znacząco.

Tabela 4. Struktura towarowa oraz udział Chin w imporcie Polski według PKWiU w 1995 i 2012 roku (w %)

Opis	Struktura importu z Chin		Udział Chin w imporcie Polski ogółem	
	1995	2012	1995	2012
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo, w tym:	5,3	0,5	1,5	1,4
Rolnictwo i łowiectwo	5,3	0,5	1,6	1,6
Produkty leśne	0,0	0,0	0,0	0,4
Rybołówstwo	0,0	0,0	0,0	0,1
Produkty przemysłowe, w tym:	94,7	99,4	1,6	9,8
<i>Przemysł wydobywczy, w tym:</i>	<i>2,0</i>	<i>0,2</i>	<i>0,4</i>	<i>0,2</i>
Węgiel kamienny i brunatny	0,0	0,0	0,0	0,3
Ropa naftowa i gaz ziemny	0,0	0,0	0,0	0,0
Rudy metali	0,3	0,0	0,4	0,6
Pozostałe produkty górnictwa	1,7	0,2	4,4	4,2
<i>Przetwórstwo przemysłowe, w tym:</i>	<i>92,7</i>	<i>99,2</i>	<i>1,7</i>	<i>11,3</i>
Produkty spożywcze i napoje	3,3	1,7	0,9	2,6
Wyroby tytoniowe	0,0	0,0	0,0	2,4
Wyroby włókiennicze	2,3	3,6	0,5	16,9
Odzież	10,8	8,5	16,0	38,9
Skóry i wyroby ze skór	14,9	3,7	20,7	33,2
Drewno i wyroby z drewna	0,4	0,5	1,0	6,6
Papier i wyroby z papieru	0,1	0,4	0,0	1,4
Druki i zapisane nośniki informacji	0,5	0,0	0,8	6,8
Koks, produkty rafinacji ropy naftowej	0,6	0,1	0,5	0,4
Chemikalia, wyroby chemiczne	8,8	3,1	1,0	2,1
Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	2,8	2,7	1,1	5,7
Wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych	1,1	1,9	0,8	14,4
Metale	2,3	2,0	0,8	2,6
Gotowe wyroby metalowe	3,5	4,7	1,9	11,4
Maszyny i urządzenia	23,7	56,7	1,4	21,6
Pojazdy samochodowe	0,0	1,6	0,0	3,0
Pozostały sprzęt transportowy	1,0	0,8	2,6	2,4
Meble i produkty przetworzone gdzie indziej nie sklasyfikowane	16,5	7,1	15,0	30,3
Towary gdzie indziej nie sklasyfikowane	0,0	0,1	0,0	0,3
Razem	100,0	100,0	1,6	9,2

Źródło: obliczenia własne na podstawie [Rocznik Statystyczny, 1996; Dziedzina Baza Danych].

Zarówno w 1995, jak i w 2012 roku w eksporcie dominowały produkty przemysłowe, głównie produkty przetwórstwa przemysłowego. W 1995 roku stanowiły one 99% całego polskiego eksportu do Chin, a w 2012 roku – 95,2%. W 1995 roku najważniejszymi towarami sprzedawanymi z Polski do Chin były: chemikalia i wyroby chemiczne (58%), oraz maszyny i urządzenia (29,1%). Była to jednak

bardzo niewielka część naszego eksportu ogółem tych dóbr (odpowiednio: 1% oraz 0,4%). W 2012 roku największy udział w polskim eksporcie do Chin miały: metale (36,2%), maszyny i urządzenia (18,5%) oraz chemikalia (11,2%). Ciekawostką są eksportowane przez Polskę rudy metali. Co prawda jest to jedynie 1,8% eksportu do Chin, ale okazuje się, że stanowi to 75% sprzedanych przez nasz kraj za granicę rud metali.

Struktura polskiego importu z Chin różni się nieco od struktury eksportu. Również w tym przypadku dominującą część przywożonych z tego kraju dóbr stanowią produkty przemysłowe, szczególnie produkty przetwórstwa przemysłowego (92,7% w 1995 roku i 99,2% w 2012 roku). Na początku badanego okresu przywoziliśmy z Chin przede wszystkim: maszyny i urządzenia (23,7%), różne produkty przemysłowe, wśród nich głównie zabawki (16,5%), skóry i wyroby ze skór (14,9%), odzież (10,8%). W 2012 roku były to wciąż głównie: maszyny i urządzenia (ich udział wzrósł do 56,7%), odzież (jej udział zmalał do 8,5%).

Rola Chin jako naszego dostawcy znacząco się zwiększyła w analizowanym czasie. W 1995 roku pochodziło z nich zaledwie ponad 1,6% wszystkich importowanych przez nasz kraj produktów, a w 2012 roku już około 9%. Biorąc pod uwagę najważniejsze obecnie grupy produktów w handlu pomiędzy Polską a Chinami można zauważyć, że na początku badanego okresu z Chin pochodziło jedynie 1,4% importowanych do Polski maszyn i urządzeń. W 2012 roku było to już ponad 21%. Podobne tendencje występują w przypadku odzieży, wyrobów włókienniczych i wyrobów ze skór. O ile w 1995 roku przywieźliśmy z Chin 16% całej importowanej odzieży, 20,7% wyrobów ze skóry i zaledwie 0,5% wyrobów włókienniczych, o tyle w 2012 roku z badanego państwa pochodziło już prawie 40% importowanej przez nasz kraj odzieży, 33% wyrobów ze skór i prawie 17% wyrobów włókienniczych.

4. Ujawniona przewaga komparatywna w handlu Polski z Chinami

Dla zaprezentowania przewagi komparatywnej w polskim handlu towarowym z Chinami wykorzystano prosty wskaźnik RCA (*Revealed Comparative Advantage*) oraz skorygowany indeks ujawnionej przewagi komparatywnej CRCA, uwzględniający zmiany salda bilansu handlowego [Hagemejer, Michałek, Michałek 2008; Cieślik 2000; Balassa 1965]. W przypadku wskaźnika RCA wartość większa od 1 wskazuje na przewagę komparatywną, w odniesieniu do indeksu CRCA wskazuje na nią wartość większa od 0. Wyniki obliczeń przeprowadzonych dla handlu towarowego Polski z Chinami zebrano w tabeli 5. Grupy towarowe zostały w niej uporządkowane według przewagi komparatywnej Polski (według indeksu CRCA w 2012 roku), od największej do najmniejszej.

Wydaje się, że w miarę upływu lat Polska traci przewagę komparatywną w handlu z Chinami. W przypadku produktów przemysłowych łącznie w 1995 roku jeszcze

miała taką przewagę, ale w 2012 roku już jej nie miała. Dane na niższym stopniu agregacji, tj. dla poszczególnych grup towarowych, pokazują, że wyniki kształtują się różnie. Dla przemysłu wydobywczego indeks CRCA w 2012 roku był dodatni i było to głównie zasługą widocznej przewagi komparatywnej w handlu rudami metali.

Tabela 5. Ujawniona przewaga komparatywna w handlu Polski z Chinami w 1995 i 2012 roku

Opis	RCA		CRCA	
	1995	2012	1995	2012
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo, w tym:	0,0101	0,0091	-0,0458	-0,0042
Produkty leśne	-	0,2812	0,0000	0,0001
Rybołówstwo	-	0,0000	0,0000	0,0000
Rolnictwo i łowiectwo	0,0101	0,0075	-0,0458	-0,0043
Produkty przemysłowe, w tym:	0,0781	0,0973	0,0429	-0,0240
<i>Przemysł wydobywczy, w tym:</i>	<i>0,0000</i>	<i>0,7482</i>	<i>-0,0204</i>	<i>0,0157</i>
Rudy metali	0,0000	5,3268	-0,0031	0,0174
Ropa naftowa i gaz ziemny	-	-	0,0000	0,0000
Węgiel kamienny i brunatny	-	0,0000	0,0000	-0,0002
Pozostałe produkty górnictwa	0,0000	0,0178	-0,0173	-0,0016
<i>Przetwórstwo przemysłowe, w tym:</i>	<i>0,0798</i>	<i>0,0957</i>	<i>0,0633</i>	<i>-0,0396</i>
Metale	0,1610	1,8429	0,0269	0,3423
Chemikalia, wyroby chemiczne	0,4932	0,3575	0,4921	0,0808
Pozostały sprzęt transportowy	0,0478	0,5535	-0,0037	0,0371
Pojazdy samochodowe	7,9361	0,3217	0,0131	0,0365
Produkty spożywcze i napoje	0,0438	0,2796	-0,0136	0,0313
Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	0,0000	0,1194	-0,0281	0,0053
Druki i zapisane nośniki informacji	0,0000	0,0000	-0,0053	-0,0001
Wyroby tytoniowe	-	0,0000	0,0000	-0,0002
Koks, produkty rafinacji ropy naftowej	0,0295	0,0275	-0,0034	-0,0007
Drewno i wyroby z drewna	0,0000	0,0779	-0,0036	-0,0010
Papier i wyroby z papieru	0,0000	0,0632	-0,0009	-0,0015
Gotowe wyroby metalowe	0,0034	0,0918	-0,0337	-0,0037
Wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych	0,0000	0,0711	-0,0107	-0,0055
Meble i produkty przetworzone gdzie indziej niesklasyfikowane	0,0018	0,0625	-0,1616	-0,0264
Wyroby włókiennicze	0,0520	0,0118	-0,0068	-0,0318
Skóry i wyroby ze skór	0,0010	0,0034	-0,1472	-0,0360
Odzież	0,0029	0,0014	-0,1040	-0,0838
Maszyny i urządzenia	0,0917	0,0325	0,0539	-0,3822
Towary gdzie indziej niesklasyfikowane	-	2,3602	0,0029	0,0282

Źródło: obliczenia własne na podstawie [Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 1996; Dziedzienna Baza Danych].

W odniesieniu do produktów przemysłu przetwórczego wskaźnik CRCA przyjmował w 1995 roku wartości powyżej 1, co oznacza, że w tej grupie dóbr Polska miała przewagę komparatywną, ale w 2012 roku był on już ujemny, co skłania do wniosku, że pozycja konkurencyjna Polski pogorszyła się. W 1995 roku indeksy RCA oraz CRCA przybierały wartości świadczące o istnieniu przewagi komparatywnej naszego kraju jedynie w przypadku: pojazdów samochodowych, metali, maszyn i urządzeń oraz wyrobów chemicznych. W 2012 roku przewaga taka występowała w odniesieniu do: rud metali, produktów spożywczych i napojów, wyrobów chemicznych, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, metali oraz sprzętu samochodowego.

5. Podsumowanie

Dane zaprezentowane wcześniej pozwalają wyciągnąć kilka syntetycznych wniosków.

Przede wszystkim można stwierdzić, że obroty handlowe Polski z Chinami rozwijały się w badanym czasie bardzo dynamicznie. W latach 1995-2012 udział tego kraju w polskim eksporcie oraz imporcie wzrastał. Chiny są obecnie jednym z trzech największych dostawców produktów na nasz rynek. Pochodzi z nich prawie 9% importowanych dóbr. Ich rola jako odbiorcy polskich towarów jest zdecydowanie mniejsza. W 2012 roku polskim przedsiębiorstwom udało się sprzedać na ten rynek jedynie około 1% wszystkich eksportowanych produktów. Saldo obrotów z Chinami jest dla Polski bardzo niekorzystne i ten stan z roku na rok się pogarsza.

W obrotach z tym państwem dominują przetworzone produkty przemysłowe, głównie: maszyny i urządzenia, chemikalia i metale.

Wyniki obliczeń zamieszczone w czwartym punkcie wskazują, że Polska generalnie nie ma przewagi komparatywnej w handlu z Chinami. W przypadku większości rodzajów dóbr wskaźniki ujawnionej przewagi komparatywnej oraz indeksu CRCA, uwzględniającego saldo obrotów handlowych w poszczególnych grupach dóbr, kształtują się niekorzystnie. Jedynie dla niektórych, pojedynczych grup towarowych wyniki są korzystne. Analiza skłania do wyciągnięcia wniosku, iż handel Polski z Chinami odbywa się raczej w obrębie właśnie tych produktów, w których nasz kraj ma przewagę komparatywną. Największą część polskiego eksportu w 2012 roku stanowiły metale i wyroby chemiczne, w przypadku których indeks CRCA przybierał zarówno w 1995 jak i w 2012 roku wartości dodatnie.

Wydaje się również, że Polska nie do końca wykorzystuje swoje przewagi konkurencyjne. Dla przykładu wskaźniki CRCA są dla naszego kraju korzystne w takich grupach produktów, jak: pojazdy samochodowe i inny sprzęt transportowy oraz produkty spożywcze i napoje. Jednak nie są to znaczące pozycje w eksporcie Polski do Chin, podczas gdy w ogólnym naszym eksporcie stanowią odpowiednio: 10,2% (sprzęt transportowy i pojazdy samochodowe) oraz 8% (produkty spożywcze i napoje).

Literatura

- Balassa B., *Trade liberalization and revealed comparative advantage*, „Manchester School of Economics and Social Studies” 1965, vol. 32.
- Cieślak A., *Nowa teoria handlu zagranicznego w świetle badań empirycznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- Dziedzinowa Baza Danych GUS, www.stat.gov.pl (27.02.2014).
- Hagemejer J., Michałek J.J., Michałek T., *Uwzględnienie rynku wewnętrznego UE: skutki liberalizacji w sektorze usług*. Ekspertyza wykonana na zamówienie UKIE, 2008, ec.europa.eu/budget/reform2008/library/contributions/us/20080415_US_34.pdf (24.03.2014).
- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 1996*, GUS, Warszawa 1997.
- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2012*, GUS, Warszawa 2013.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego, GUS, Warszawa 1996-2013.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 1997 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług, DzU z 1997, nr 42, poz. 264.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług, DzU z 2008, nr 207, poz. 1293.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług, DzU z 2004, nr 89, poz. 844.

REVEALED COMPARATIVE ADVANTAGE OF POLAND IN TRADE WITH CHINA IN THE YEARS 1995-2012

Summary: The aims of this article are the analysis of the structure of Poland's trade with China, the position of China as a supplier and a customer of Poland, and the revealed comparative advantage in turnovers with the most important trade partner of our country. The analysis refers to the period 1995-2012. The data presented in the paper indicate that the share of the China in Polish export and import increased in the researched period. China is one of the most important suppliers of Poland (the share of China in import is almost 9%). The main subjects of Polish trade are: basic metals, machinery and different equipment and chemicals. The calculations (RCA and CRCA) indicate that Polish trade with China is in accordance with the revealed comparative advantage. The biggest part of Polish export to China are: basic metals and chemicals, and the value of CRCA in these cases is above zero.

Keywords: Polish foreign trade, Revealed Comparative Advantage in trade.